

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 230. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 4-го жовтня 1937.

VOL. XLV. No. 230. Jersey City, N. J., Monday, October 4, 1937.

THREE CENTS

БЛЕК ПРО СВОЄ ВІДНОШЕННЯ ДО КУ КЛАКС КЛЕНУ

ВАШІНГТОН. — Суддя Блек признав у своїй радіовій промові, що він, заки став сенатором, належав до Ку Клакс Клену, однак від того часу до нього ніколи не належав і не мав з ним ніякого зв'язку, як теж не матиме й у будучині.

Заявився проти нетолеранції.

Суддя заявив, що він є проти релігійної чи расової нетерпимості, як теж ствердив, що між його найближчими співробітниками і приятелями були і є римо-католики і жиди. Твердив, що він завжди був теж у якнайкращих відносинах з муринами. Назвав ворогами американської конституції й американського порядку всіх тих, що в якийнебудь спосіб піддержують релігійну нетолеранцію чи ненависть до тих громадян, що зістали натуралізовані, чи їхніх, тут роджених дітей.

Дораджує судити його по ділах.

Далі Блек зазначив, що проти нього поведено кампанію з політичних цілей. Він домагався, щоби брати під точний розгляд цілу його політичну чи громадянську діяльність, бо тоді стане ясно, що він завжди був людиною наскрізь ліберальних поглядів.

Вважає справу покінченою.

Блек признав, що громадянство має право й обов'язок точно слідити за політичною діяльністю і поглядами тих, що займають високі й відповідальні становища. Та в данім випадку справу вяснено і тому він не вважає потрібним забирати в цій справі ще раз голос.

ДУМКИ ПОДІЛЕНІ.

ВАШІНГТОН. — Заява, яку зложив суддя Блек через радіо, викликала по всіх усядах різноманітні коментарі. Закидають йому, що він „підійшов“ президента Рузвельта, бо не повідомив його про свій зв'язок з Ку Клакс Кленом. Є й такі, що домагаються, щоби він зрезигнував со становища судді в Найвищим Суді Злучених Держав. Кажуть, що хто раз був членом Ку Клакс Клену, організації наскрізь неамериканської своїм духом, той ніколи не повинен бути покликаний на становище судді. Та більшість, включно з сенатором Бороу, є того переконання, що заява судді Блека була наскрізь щира, чесна і правдива та є для загалу задовольною.

ЩО КАЖЕ ВЕЛИКИЙ „ЧАРІВНИК“.

АТЛАНТА. — Д-р Гайрем В. Івенс, імперіальний чарівник „Невидимої Імперії Лицарів Ку Клакс Клену“, похвалив заяву судді Блека. Казав, що ця заява вказує, що Блек є добрим правником і тому буде й добрим суддею. Заявив, що погляди Блека на релігійну і політичну свободу та про раси є чистим і здоровим американізмом.

ВТЯГАЮТЬ ЩЕ ОДНОГО ДО КЛЕНУ.

ВАШІНГТОН. — Розпочато кампанію проти Волтера Бровера, помічника генерального прокуратора Комінгса. Кажуть, що Бровер є приятелем судді Блека і членом Ку Клакс Клену. Бровер зложив публичну заяву, якою заперечив, будьтоби він був членом згаданого організації.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ЗАВЛЯЄТЬСЯ.

ВАШІНГТОН. — Подорожуючого президента Рузвельта хотіли спитатися, що він думає про заяву судді Блека. Та він відповів, що цієї заяви не чув.

„НОВИЙ РОЗДІЛ“ ПЕРЕМОЖЕ.

ВАШІНГТОН. — Таке заповів сенатор Ковпенд. Ця заява викликала сензацію, бо саме Ковпенд вів досі завзяту кампанію проти політики „Нового Розділу“ і на тій платформі кандидував на демократичну номінацію на посади міста Нью Йорку. Кажуть, що Ковпенд хоче тепер наблизитись до адміністрації. Він теж заповів, що в 1940 році кандидатами на президента Злучених Держав будуть такі особи: теперішній президент Рузвельт, сенатор Ля Фолет, або Джан Луїс. Хтось із тих трьох.

ЮНИ ХОЧУТЬ ДОПОМОГТИ МАГОНІВІ.

НЬЮ ЙОРК. — Супроти цього, що комуністи почали виборчу кампанію за вибір Ля Гвардії посади міста і втягають у ту кампанію робітництво, 30 представників робітничих юній сформували „робітничий комітет“, який буде допомагати виборчій кампанії Магонія. В резолюції цього комітету кажеться, що Магоні був завжди „на переді у робітничім руху“.

ЧОМУ ДОРОЖІЄ МЯСО.

ВАШІНГТОН. — Доставка мяса в липні і серпні змаліла на 25%. Тому так підскочили вгору ціни на мясо.

ЯПОНІЯ СХИЛНА ПРИПІНИТИ БОМБАРДУВАННЯ МІСТ.

Хоч на протести європейських держав, щоб Японія не бомбардувала китайських міст та не вбивала цивільного населення, японський уряд відповів досить сухо, то проте з японських кірух починають думати, що не варт заздати дразнити європейську опінію й краще припинити бомбардування міст.

ТРАГІЧНІ НАСЛІДКИ ЗАБАВИ.

На полі коло Слободи Золотої, пов. Бережани, діти розпалили вогонь, до якого кинули артилерійську гранату, що залишилася з часів світової війни. Граната вибухла, вбиваючи на місці двох хлопців. Третій помер від ран по дорозі до шпиталю в Бережанах.

УБИВ НАРЕЧЕНУ.

На дорозі в равському повіті знайшли тіло 28-літньої Марії Лешик. Поліція викрила, що її вбив 27-літній наречений Йосиф Колик із Ворохти, сокальського повіту. Він заманив її до своєї кати і, посварившись із нею, побив її сокирою по голові, а потім задушив. Копика арештовано і відставлено до сокальського суду.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ДІЯСНІСТЬ.

Советська преса повідомляє, що з причини невиконання пляну папірних трестів дається сильно відчувати недостача паперу. Наклади часописів зменшено; для шкіл нестало зшитків і багато книжок не видано з недостачі паперу. В першому півроці забракло паперу. Тому, що браку паперу утруднює теж агітаційну кампанію, советська преса атакує нового комісара деревного промислу, Іванова.

ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ПОЛЬЩИНИ У СТАНИСЛАВІЩИНІ.

За починком станиславського староства Мушинського покликано недавно до життя „кураторію будови людських земель у Станиславові, яке вже розпочало свою діяльність, переводячи ремонт і будову каплиць, костелів і людських будів. Як повідомляє ПАТ, викінчено дім рільничого „кулка“ в Єзуполі, докінчено будову захоронки сс. феліціанок у Галичі, розпочато будову людського дому в Медусі, викінчено будову дому рільничого „кулка“ в Узині, а крім того має в пляні багато інших праць для зміцнення польщини у Станиславщині.

СЕЛЯНИ НЕ ДОПУСТИЛИ ЧУЖИХ РОБІТНИКІВ ДО ПРАЦІ.

Урядовий комунікат повідомляє про спір, що повстав у Пуцільвіцях, повіт Жидачів, між управителем фільварку Шлехтером і місцевими селянами, зайнятими при зборі трави й сіна. Господарі видвигнули нові умови праці; на них Шлехтер не погодився, а тільки спровадив з околиць сіл інших робітників. Місцеві селяни зорганізували акцію, щоб не допустити чужих людей до праці, що в дійсності їм і вдалося. Положення напружене, але ніяких заворушень не було.

СИСТЕМА, ЧИ БРАК ТАКТУ?

Перемиський „Український Бескид“ пише: Кілька українських абсолювентів державної гімназії в Перемішлі внесли прохання до львівської кураторії прийняти їх на дволітній курс педагогії. Тепер одержали вони відповіді на свої прохання. На червтках паперу дається мотиви відмови, а це — брак вільних місць, а на зверненнях проханнях — мабуть дійсна причина відмови — через цілу картку виписано червоним олівцем: „Греко-католик! Абсолювенти не знають, як вижити собі цей напис.“

ГАРАНТОВАНА ОЩАДНІСТЬ

Хто з нас не починав уже складати грошей? Кожному з нас іще дитиною радили старші їх шадити. Як ми піросли, то починали шадити з власної волі.

За кожним разом ми думали, як то гарно буде, як досягнемо якоїсь гарної суми та які то гарні річі ми собі за свою ошадність дістанемо.

І певно кожному з нас траплялося, що ми не виконали свого первісного наміру, себто не досклали тої суми, яку собі постановили назбирати. І як нам потім було тяжко, як переривали це шадження. Як це нас принижало перед нами самими і як це підривало потім наші нові змисли шадити. Нераз ми знали, що нам кінце треба ошадити якусь суму, і ми знали, що повинні взятиш шадити, але сумнів шептав нам у вухо: „Що з того, що тобі кінце треба такої суми? Звідки можеш знати, що ти зложиш цю суму, а не відступиш від складання, як уже було нераз передтим?“

Щоб то ми дали, колиб знали, що справді зложимо цю суму, яку ми собі покляли зложити! Щоб то ми дали, колиб могли зложити 500, 1,000 чи 2,000 за 20 літ!

А проте є в світі спосіб, яким можна не тільки ошадити суму, що її собі людина ошадити постановила, але й ще дістати гарантію, що навіть якби людина скорше вмерла, то все таки вона цю суму ошадить. І не є це ніяка казка з тисяч одної ночі, але щира правда, а способом, як цього доклати, є життєве забезпечення в Українським Народнім Союзі.

ЛІКАР СПРИЧИНІВ СМЕРТЬ ПАЦІЕНТКИ.

Окружний суд у Замості розглядав справу гінекологів д-ра Якова Мангайма, що спричинив смерть пацієнтки. Його засуджено на рік в'язниці з позбавленням права виконувати лікарську практику на 3 роки.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ УЧИТЕЛЯ.

Коло Копичинець їхав на мотоциклі 28-літній учитель Здзіслав Скурєцький з своїм приятелем Курасьом на задньому сидінні. Нарав на закруті мотоцикл наїхав на віз з дошками; мотоциклісти випали на дорогу. Скурєцький розбив собі голову так сильно, що, перевезений до лікарні в Чорткові, помер. Його товариш ледше потовчений.

ОСТРОВ РІГЕН ЗЛУЧЕНИЙ ІЗ СУШЕЮ.

Недавно отворили шлях, що лучить остров Ріген на Балтійським морі з сушею. Цей шлях побудований на греблі довжиною двох і пів кілометра. В греблі побудований теж міст, який можна усувати тоді, коли треба пропустити корабель. На цій греблі покляли теж залізничний шлях, що лучить Берлін із Стокгольмом; цим шляхом поїзди курсують уже кілька місяців. Одночасно відкрили автостраду з Гамбурга до Любеки.

ВБИВСТВО В ЯВОРІЩИНІ.

В Гуках, повіт Яворів, підчас біжки між Ф. Паславським і М. Карпою останній проколов Паславського ножом у серце, кладучи його на місце труном.

ПЕС ВИСЛІДИВ ВИНОВНИКА.

В Туричках (Закарпаття) недавно напав невідомий справник в ночі на господаря М. Шебрюна, зачав його душити і заграбив від нього 100 Кч. Ужгородська жандармерія при допомозі поліційного пса вислідила винуватця в особі Юрка Мицька, 21-річного парубка. Пес побіг із місця вчичку до хати Мицька і напав на нього. Потім і сам покривджений господар потвердив, що справником був Мицько.

ЗА СПІВАННЯ РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПСЕНЬ.

Власні покарали 6 дівчат з села Конюхи, повіт Бережани, карою десять днів в'язниці за те, що вони співали революційні пісні. Всі вони кару відсиділи та вийшли вже на волю.

В СОВЕТАХ ЗАСТРІЛИЛИ 16 ХЕМІЧНИХ РОБІТНИКІВ

ЛЕНІНГРАД. — Советська влада засудила на розстріл і виконала засуд на 16 робітників хемічної фабрики „Охтенск“. Їм закидали приналежність до скритої шпигунської сітки, що працювала на користь Німеччини, а також закидали їм саботаж та вільнування вбивства большевицьких провідників. Рівночасно з тим советська влада видала загальний розпорядок, щоб з усіма проступниками поступати ще гостріше, ніж дотепер. Проступників арештувати, судити і виконувати засуд — усе впровадж 24 годин. Коли засудять кого на смерть, то усмертити його треба відразу, відмовляючи засудженому права відклику до вищої влади.

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕМІГРАЦІЇ В ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА. — Предсідник зборів Ліги Націй дістав від так званого „уряду У.Н.Р.“ меморіал, підписаний головою того уряду, Прокопівичем, що відмовляє Советам права репрезентувати перед Лігою Націй Україну. Большевики збройним нападом завоювали Україну, ввели там устрій, противний засадам пакту Ліги Націй, та гноблять населення жахливим терором. Гноблення України й інших поневоленех народів становить небезпеку для світового миру. Тому автори меморіалу домагаються, щоб Ліга Націй доложила зусиль, щоби привернути Україні давній устрій.

ПОЛЯКИ КОНФІСКУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ КАЛЕНДАРИ.

ЛЬВІВ. — Щоб відгородити українське населення на Волині, Холмщині, Поліссі і Підляшші від східної Галичини, польська влада створила так званий „сокальський кордон“ і не перепускає туди ні культурних ні економічних впливів галицьких українців. Ці польські дошкучування посягаються так далеко, що влада конфіскує навіть ті українські книжки і часописи, які дозволені владою в Галичині. Минулого року польська влада сконфіскувала була всі українські календарі, що їх були видали галицькі українські товариства. А тепер доносять з Волині, що цього року влада почала знов конфіскувати ці календарі і не допускати ні промічника освіти в українську хату по той бк „сокальського кордону“.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ПОЛЬСЬКИЙ „КАТОЛИЦИЗМ“ У ПРАКТИЦІ.

ЛЬВІВ. — Польська влада має славу дуже католицької держави. Та ось, як виглядає цей католицизм у практиці: Організація Католицької Акції Української Молоді, яка від кількох літ розвивається серед нашого народу, дістала цього року нове статутове оформлення, затверджене воевідством, прийнявши притім назву „Орлів“. Здавалося, що та організація, так нині пропагована Апостольською Столицею і так поширена серед інших європейських народів; організація, як відомо неполітична, якої головним завданням є поширювати католицьку ідеологію в практичному житті — не знайде перепон з боку такої католицької влади, якою уявляє себе Польща. Тимчасом польська влада в багатьох випадках, як ось у Сасові біля Золочева, заборонила заснування такої організації, бо, мовляв, „у тім криється небезпека для держави“.

ПРОТІАЛЬКОГОЛЬНИЙ КОНГРЕС У ВАРШАВІ.

ВАРШАВА. — У Варшаві відбувся міжнародний протіалькогольний конгрес, на якому була присутня також делегація української молоді. Та якже було здивування українців, коли голова конгресу, д-р Роберт Геркод, заборонив представникові української делегації зложити привіт. А зробив він це на знак польського представника д-ра Ходзьяка, який кивненням голови заакцептував цей поступок голови. Українська делегація мала бодай ту сатисфакцію, що в часі перерви обійшла представників інших делегацій з альбухом у руках і багато представників інших народів вписали на адресу українців щирі, захоплюючі слова. Було багато таких нотаток: „Подивляємо вашу культуру і завзятість! Слава братам українцям!“

СВЯЩЕНИКИ ПЕРЕД СУДОМ ЗА МОЛИТОВНИК.

ЛЬВІВ. — Товариство „Епархіяльна Поміч“ видало було „Малий молитовник для всіх“, у якому при кінці поміщено молитву „Боже великий єдиний“. Цей молитовник дістав одобрення від перемиського єпископа, тому українські священники взяли до розпродажу його. Та польська влада додала в тому молитовнику „небезпеку для держави“ в пісні „Боже великий єдиний“ і цей молитовник сконфіскувала. А сконфіскавши його, почала потягати перед суд священників, що його розпродували.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1898

Published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
181 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. "Свобода": B'Erge 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: B'Erge 4-1016.
4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РУЗВЕЛТ І НАРОД

Подорож президента Рузвелта в західні стейти не була зовсім приватною подорожжю на відвідини дочки й зятя, як він скромно, чи політично, заявляв при виїзді. Була це якраз суто політична тура, що має далекойдуче політичне значіння.

З огляду на те, що президент рішився на неї саме по поважній поразці в справі реформи Найвищого Суду Злучених Держав, деякі його політичні приятелі радили йому підчас цієї подорожі виминати всякі поважні питання, щоб не наразитися на демонстрацію з боку противників. Вони думали, що популярність президента в народних масах захитана та що така демонстрація може бути роздута до величини політичної смерті президента. Президент не послухав цих рад і в усіх своїх промовах, виголошених по дорозі, порушував важні суспільні, економічні й політичні справи.

В Айові він говорив про важні питання рільної продукції й заявився за радикальний план усталення цін фермерських продуктів і зважав громадянство мати цю далеку ціль усе на оці. У Вайомингу він порушив справу участі Америки у війні та запевняв про своє щире бажання не дати втягнути Америку в світову війну. В Айдаго він порушив широке питання кращого зужиткування природних багатств краю, критикував розтратне вживання цих багатств та виказував потребу планування продукції з ціллю кращого розділу добродійств природних багатств на ширші шари населення. Він не раз не вагався згадувати навіть справу реформи Найвищого Суду та натякав, що боротьба за цю реформу ще не скінчена.

По всіх цих промовах президент діставав від народу таке прийняття, що всім тепер стає ясно, що популярність президента не зменшилася. Засвідчили це ще краще своєю поведінкою різні місцеві політики. З таких фактів найбільш знаменним прикладом є поведіння сенатора Бора. Коли президент приїхав у стейт Бора, Айдаго, сенатор Бора виставив Рузвелта, називаючи "нашим великим президентом" того самого чоловіка, котрого він у конгресі безпощадно поборював, закидаючи йому звичайно диктаторські амбіції. Хоч сенатор Бора звівний з того, що літає круто, як бекас, то ніхто йому не може закинути, що він не є добрий політик. Як добрий політик, він має для зміни свого курсу певні розумні причини. Які причини заставили сенатора Бору змінити свій погляд на президента Рузвелта? Люди, що знають Бору, кажуть, що до цього заставив сенатора Бору просто приїзд з Вашингтону в свій стейт. Зіткнувшись з людьми, сен. Бора побачив, що маси оцінюють президента Рузвелта зовсім інакше, як це він робив у своїх промовах, і, як практичний політик, Бора не вагався змінити своє наставлення до президента.

Поведінка таких місцевих політиків, як сенатор Бора, показує, що популярність президента Рузвелта в народі не зменшилася та що він далі має повне довіря народних мас Америки.

Д-р Остап Грицай.

ТАК ВЕЛІВ ЗАКОН ВІЙНИ

Як поводитися з ворогом? З давніх-давен, як довго існує людський рід, є щодо цього дві моралі: одна велить по лицарськи прощати їм, а навівати любити їх, другий наказує з усією суворістю — нищити ворога. Перша, це мораль гуманної етики; друга, це мораль життя, значить — мораль війни. Бо, як каже великий поет і мудрець нової України: **лиш боротись, значить жити**. Мораль гуманної етики кермується почуттям милосердя, як нібито, найвищим з усіх людських почувань і гарною засадою, що ворог теж людина, й що нема такого запеклого ворога, в якого серці — як це так зворушливо оспівують гуманні поети — не тілаб теж іскорка якогось людського почування. А мораль війни знає лиш одно: необхідність боротьби з тим, який загрожують твоєму існуванню. Бо мораль війни каже, що поки ворога не побореш, усеціль, то він не буде кермуватися відносно тебе якоюсь ідеальною іскоркою найглибшого людського почування, а навпаки — останньою іскоркою ненависті до тебе, і хочби й коваючою рукою буде намагатися втопити тобі ніж у твоє милосердне, гуманне серце...

І що воно, на жаль, так, про це всякого роду гуманісти й моралісти нашого часу — особливж із табору т. зв. пацифістів — мали доволі нагоди переконалися хочби лиш під час останньої світової війни.

Наші ідеалісти думали ось, що скоро тільки переможений противник скаже по лицарськи: "Я вже не борюся" і попросить у свого переможця миру, то той переможець зараз по лицарськи підведе переможеного з землі, поведе його люблячо до свого табору, пригорне ласково і заголосить: "І нашо ми стільки крови пролили, брате?" Так думали собі наші ідеалісти й пацифісти марки Фройда й Ромена Ролана, і були переконані, що кінець війни стане чудесним, ще нечуваним в історії людства — святом миру. А тимчасом історія оконченого "замирення" у світовій війні це — як знаємо вже всі гаразд — просто страшлива лекція властивої життєвої етики це і для найдаліш майбутности народів. Лекція для всіх ідеалістів, не вірити в те, що й у во-

рога мусить тітати необхідно іскорка людського почування, а навпаки — вірити, що всякий апел до того "людського почування" ворог використає здебільша на те, щоб відповісти на нього — новим наступом. Особливж ми, українці, повинні пам'ятати в кожен час те, як то смертельні вороги України, москалі й ляхи, реагували й реагують ще й сьогодні на пропалатні й досі вияви нашого тонкого ідеалізму й нашої гуманної етики, нашої віри в добру волю ворога і нашу готовість миритися з ним за всяку ціну. І як то нашу прекрасну українську "лицарськість" побивав стільки разів уцерь ворожий закон війни, якого, принципів ми, на жаль, не збагнули гаразд ще й до сьогодні.

А проте в історії минувшини народів повно іноді потрясачих прикладів на те, як то найславніші полководці і найбільш, як кажеться, лицарських народів, уміли бути щиріше невольниками навіть відносно переможеного і, здавалось, уже зовсім обезсиленого ворога, наскільки їм так, а не інакше велів закон війни, себто закон, який каже:

Ворога треба знищити всеціль. Відносно ворога милосердя нема.

Отак я тут як один з безлічі прикладів на це наведу вражаючий з історії походу Наполеона до Єгипту в р. 1799.

Як відомо, рік передтим Наполеон, невдоволений з режиму Директорії, з якою він, тоді ще лиш головкомандуючий армією Франції, — не хотів ділитися владою, рішився рушити походом на Схід, щоб після своїх дотеперішніх перемог в Італії добути лаврів нової слави в боротьбі за Єгипет, з якою зв'язувалася й його ворожнеча проти Англії, так і проти Росії. Захопленням Єгипту ось гадав Наполеон добути змогу протиставити англійцям з кожного погляду рівновартним суперником їх завоюницької політики на Сході — особливж в Індії. А з другої сторони йшло йому про те, щоб, завоювавши Єгипет, віддати його під суверенність турецького султана, але під умовою, щоб за те султан усьогом придержувався напрямних політики Наполеона, зокремаж відносно Росії, яка за

планами корсиканця не сміла користуватися ніяким мирним зв'язком з Туреччиною. Правда — сповидно найвищим сувереном тодішнього Єгипту був власне турецький султан, якого один паша резидував у Каїрі як репрезентант турецького зверхника країни. Але в дійсності султан був безпомічний проти т. зв. мамелюків, нащадків колишніх черкеських гвардійців султана Саладіна, які часом геть оволоділи Єгиптом і правили ним при допомозі своїх 24 ватажків — беїв. Отак силу отих мамелюків загадав Наполеон зламати, готуючись наступити на Єгипет, та зробити з нього цінний предмет французької політики на Сході.

І — як це вже в історії подвигів Наполеона скрізь — у розмірному короткім часі він наперекір найтяжчим труднощам став — після пропалатної перемоги під пірамідами — дня 21. липня 1798 р. паном Єгипту.

Не буду тут розповідати по-дрібно про те, як славно і скоро Наполеон зорганізував ту єгипетську виправу, яких гідних товаришів великого почину мав він при тім в особах своїх молодих полководців, які всі добули в його рядах безсмертної слави — от як генерал Дезе і Клебера, Ляна і одчайдушно сміливого вождя вершників, славного гасконця Міра — і якими важливими здобутками збагатилася тоді наука, особливо в ділянці розкладу культури старинного Єгипту. Таксамо не місце тут розповідати ширше про катастрофальне поразення французької флоту флотою англійською під проводом адмірала Горация Нельсона — дня 1. IX. 1798 під Абухір — яке рівночасно із здобуттям Єгипту Наполеоном стає вирішним моментом в історії того походу, викликаючи в першу чергу такий небажаний корсиканецький союз Туреччини з Росією. Мені тут іде головню про намічений мною приклад невольничества воєнного закону й необхідності, приклад, що його мала дати незабаром доля обложеної Наполеоном — Яфи.

За своїм звичаєм ось Бонапарте, замість бентежитись катастрофальним положенням, створеним розбиттям французької флоту, береться за всяку ціну і з усіх сил розбудовувати здобуття Єгипту. Наполеон поширює шлях того походу аж ген до Сирії та Палестини, підчас якого він з

своєю армією осягнув відому палестинську пристань Яфу, яка ще тоді називалася Йоппе. Вона була дуже міцно укріплена і скрізь наріштована гарматами, до яких обслуги було тут 1, 200 артилеристів. Але вже після трьох днів удались французам добути доступ до окруженої з усіх сторін твердині, і Наполеон вівзав місто до здачі. Та командант Яфи велів туркобій, що доручив йому цей наказ Наполеона, відрубати голову, що так дуже розлютило французів, що вони ще того самого дня кинулись непереможним наступом на місто і добули його, беручи водночас у полон 3,000 чоловік оборонної залоги міста. Вони скоронились були перше до одної з святих мовей міста, але після добуття Яфи французами попали всі в руки переможців. Значить, що французи полонили їх з зброєю в руці та після того, як вони відкинули пропозиції Наполеона відносно капітуляції, відповіли на нього вбиттям французького парламентаря. Як сказано: це було 3,000 чоловік. І тепер довелось Наполеонові рішати про те, що з тими людьми зробити, а рішення було не легке, бо обставини склались так, що надто панькатись з полоненими не було можна ніяк. Вони хотіли їсти й пити, а тут харчеві припаси були такі скупі, що самі французи мусили вдовольнитись щонайскупішими порціями. І якеж діло було їм ділитись останніми харчами з ворожими їм турками й вірменами, які ще вчора були їх вороги, і вкожній хвилі могли на них піднести руку знову?

Бож усе населення там було повне фанатичної ненависті до чужинців, що здерлися сюди як завоювники з зброєю в руці.

А перевести полонених до Єгипту теж не було легко, коли зважимо, що на охорону

екскорту для них треба було щонайменше одного батальйону війська, а такої великої зайвої частини в тодішній армії Наполеона не було. Колиб так ще ціла французька флота, то можна було влаштувати перетранспортування їх морським шляхом, а тут Нельсон флоту Наполеона розбив. Так що? Пустити всіх на волю з тим, щоб ніхто з них не смів більше воювати проти французів? Але хтож тоді заручити, що тих 3,000 помилуваних не двинуться завтра одною лавою проти Наполеона знову? Отимто, хоч мораль гуманної етики піддавала в цім випадку думку роззброїти всіх полонених і пустити їх на волю, то воєнний закон, невольничества боротьби око за око і зуб за зуб, велів їх — знищити.

І от Наполеон видав наказ, щоб тих 3,000 полонених у Яфі — розстріляти.

І розстріляли їх на березі моря всіх до одного, в березні 1799 р., бо так велів — закон війни.

В-МІСЯЦЬ КНИЖКИ

Місяць жовтень — місяць преси. Час для читання настав, Час старієся, милий друже, Щоб ти в хаті книжку мав.

Добра книжка і часопис Це лікарство для душі І розрада та приятель На осінні вечори.

Книжка — зброя! Книжка — світло! Переможець "ворогів"! Книжка — провідник великий До щасливих, вільних днів.

Тож старієся, милий друже, Книжку в хату принеси. Знай, що лиш читання книжки Зведе нас до мети.

Не жалій тих кілька центів! Покажи хоч раз на рік, Що ти справді українськ Та свідомий чоловік!

Микола Горішний.

ВИКОРИСТАЙТЕ НЕГАЙНО ОФЕРТУ

"СВОБОДА"

ЯКА КІНЧИТЬСЯ ДНЯ 31-ГО ЖОВТНЯ, 1937

Кожний новий передплатник, що пришле ОДНЮ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ НА "СВОБОДУ" в сумі \$6.00, ОДЕРЖИТЬ У ДОДАТКУ КНИЖОК НА СУМУ \$10.00.

По одержанні річної передплати адміністрація "Свободи" негайно вишле такому передплатникові каталоги, з якого він вибере собі книжок на згадану суму.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ І ЗБАГАЧУЙТЕ СВОЄ ЗНАННЯ ЧИТАННЯМ КНИЖОК.

Денис Пирч.

ВІН ЖИВ З РОЗУМУ

(1)

Було це у літку, підчас вакацій, як я йшов відвідати мого шкільного товариша аж на третє село. Іду собі горі селом, аж тут нараз звідкись узвися Своїчок, славний того часу ворожит на Лемківщині, заступає мені дорогу й просить, щоб йому написати на картонці чотири нумери.

— Як це мають бути нумери? — питаюся його.

— Якнебудь, тільки напишіть, прошу вас, тай таки зачекайте тут, бо я зараз назад прийду.

Я вийшов окрайчик паперу з газети, яка саме тоді була в мене в кишені, й написав йому чотири нумери, вже не тямлю які, тай чекаю, що з того вийде. "Аж дивлюся, а він машинує просто до коршми, де чекала вже на нього перед воротами якась баба. По ноші можна було пізнати, що це була полька з сусіднього села. Дає він їй ту картонку з нумерами, а вона виймає щось зза пазухи й суне йому в руку. Він таки зараз вертається назад до мене й показує мені у жмені два "ринські".

— Бачите, два папірки: один за вас, а другий для мене.

Та я не хочу брати.

— Що, грошей не хочете? А це по якому? Ей, пане студенте, я би вам щось сказав, але не хочу вас образити. Шкода, що до школи ходите. Нате вам, будете мати на тютюн.

І на силу встромив мені ринського до бічної кишені моєї камізелки.

— Не бійтеся, ні, каже, це не крадені гроші, але чесно зароблені.

Та я ще з цікавості питаюся його, чи це не будуть ті нумери на тютюн.

— А вжеж, що так, — каже мені.

— І ви, кажу, певні цього, що баба виграє?

— Так, має виграти: як не терно, то напевно старого дідька!

І тут, прижмуривши одно око, підміхнувся якимсь так по чортівськи, що до нині не можу цього забути. Тай ми зараз розійшлися: а пішов своєю дорогою, а він назад до коршми.

Своїчок — це справді була собі небуденна людина. Можна навіть сказати, що це був свого роду геній. Не знає, як

він властиво називався, але взагалі люди кликали його Своїчком. І з виду якесь таке непоказне, трошки кривеньке та горбатеньке, що, як то кажуть, не було до цього копнути. Не вмів ні читати, ні писати, але зате міг розмовитись всякими язиками, навіть по циганськи. Та й хитрун він такий, що бережить добре, бо ані не стягнете, коли вас обманить. А по кишенях у нього було повно всяких прищадок, якими бувало виправляє різні штуки. Наприклад вбє собі ніж у долоню, кров залле руку; потім вийме ніж, обітре руку, і якби нічого не сталося, рука знов чиста. Баби, що придиляються цюмоу, хрепстяться й шепчуть собі: "Бив та святий хрест! Це якась нечиста сила", тай, розуміється, бояться його. І тих різних штук він мабуть в арештах навчився, бо чимало він там сидів, а найбільше за волокитство.

Своїчок властиво займався ворожінництвом, або, як лемки називають, ворожінням, і за те його ворожбитом звали. Але він не любив понисуватись своїми, а йшов там, де його люди не знали, начеб свідогий був того, що пророк мій своїм не має поведження. А найрадіше любив він волокитись по Росії. Нераз запу-

скався геть далеко аж поза Варшаву між темних мазурів, як їх самі поляки називали: "мазури з под чейней гвазди". На плечах у нього боклажок, цебто дльската діжечка, повна дьогтю, в руках здоровий бук, котрим оганявся від псів, та йде собі селом і вигукне: деготь, деготь, деготь! Бизнесмен, і вже. І звичайно люди, що хотіли купити дьогтю, кликали його до себе.

Заходить він раз до одної заможної хати, а там газдиня зливає сметанку у буденьку.

— Ну, газдиню, як там ваші красулі? Доятесь вам добре? — питається Своїчок.

— Не так дуже добре, каже газдиня, а навіть одна корова зовсім перестала давати молоко.

— То зле! Як бачу, то хтось починає.

— Та і я так думаю, але коб я знала, хто це такий.

— Не журіться, газдиню! Ви довідаєтесь, якщо схочете послухати моєї ради, бо я певний, що це буде одна з ваших сусідок. Тільки мусите так робити, як я вам тут скажу.

— Порадьте мені, добрий чоловіче, а я все зроблю так, як ви скажете, тай ще добре вам заплачу за вашу раду.

— Добре, най буде й так, а тепер слухайте: Так десь коло дванадцяті години вночі при-

рихуйте собі боденьку зо сметаною й поставте її посередні хати. Тай ще зрихуйте собі добру мітлу із здоровим держаком, і щоби була близько вас під рукою. Але передтим усім ще мусите розібратися до гола й насмарувати собі ціле різло ось тим дьогтю, щоя вам тут дам і що до нього ніяка нечиста сила моці не має. Тай ще те "грінше" тіло, що у вас зпереду, посипте дрібненьким пір'яком так, щоб його не дуже видко було. А ляпну скрутіть, щоб тільки наповнину світляса, тай двері зів'яте отворені наостіж. І так потім починайте робити масло: крутіть коло боденьки то вліво, то вправо, начеб танцювали, та співайте собі: магера, бегера, магера, бегера, й тим ви прикличете до себе босорку, себто чарівницю. А коли вона вже з'явиться перед вами, тоді мітлу в руки та бийте, аж вона кляне перед вами й присягне, що бідше не буде ваших коров чарувати.

Ну, і так потім пішов до сусідки, а там та сама історія з коровами. І сусідки також дає раду, щоб насмарувалася "св'яченим" дьогтюм та щоб узяти добру мітлу й пішла до сусідки опівночі та подивилася крізь вікно, як вона чарує.

— А потім, каже, до хати, та бийте, щоб аж дрантя з неї

летіло.

І справді варт би було подивитись, як ті дурні баби, що виглядали тоді як справжні чортиці, гараталися мітлами. А який би то чудовий образ був до нинішніх "штовів"! Голивудські бизнесмени заробилиб мільйони на фільмах.

І так, Своїчок, дівастись добу заплату від бабів за порадю, чимкорше дав ногам знати, й опинився десь аж на третьому селі. І, погулявши собі ще трохи по Мазуричці, він опісля подався геть далеко на схід, аж на Водини. А там либонь іще темніше ніж на Мазурах.

Заходить він до одного заможного газди, а той лежить на печі та стогне й кричить, аж стіни в хаті тріщать.

— Гей, газдо, а вам що таке? — питається Своїчок.

— Ой, чоловічку Божий, якась біда всадила мене до ноги, й лопить, болить уже більше як шість тижнів, що вже мені скінчення водиться.

— Не журіться, газдо, ми ту біду виженемо.

— Ой, Бог би то через вас говорив, Бачите, ті воли на подвор'ю, що тепер зо стаїни вийшли? Як мені pomoжете, то ті воли будуть ваші, каже газда.

І Своїчок таки зараз узв'язав до роботи. Казав принести

міцної оковити, понатирав добре ногу, потім насмарував дьогтем, що, як казав, посвячений на відпусті через самого владику й що до нього ніяка нечиста сила моці не має. Опісля завинув добре ногу у теплу подушку й, на чудо, газді зараз стало легше.

— А тепер, каже, будемо шукати біди, що тут десь на вашому обійсті мусить бути.

І ходив коло пороги, пошпитував та поплывував, аж вкінці станув коло хатнього порога й відразу крикнув: тут є!

Подали йому рикаля й він таки зараз зачав копати під пороги. Копає й копає, зашпугує й поплывує, аж нараз викладає з землі наверх якусь кістку неспостережено пущив з рукава до ями.

— Бачите, газдо, показуючи на кістку: це мертва кість, що вам її якийсь ваш ворог під поріг підсунув, тай вона булаб загнала вас до гробу. Але тепер не бійтеся: вона вже в наших руках.

(Кінець буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

3 ДНЯ

АЗІЙСЬКА ХОЛЕРА.

Сказати „азійська холера“ хочеться чоловікові тоді, коли йому порядно щось догодить.

Та в цьому випадку мова не про проклін, тільки про правдиву азійську холеру. В Китаю внаслідок війни вибухнула правдива пошесть страшної недуги азійської холери. Денно вмирають сотки людей. Можна говорити, що серед тих соток мільйонів, що заселяють Китай, це тільки капля в морі. Та небезпека полягає в тому, що ця холера готова поширитися далі й перейти на наше обійстя, себто в Європу, а звідти і сюди, до Америки. Ця недуга під кінець минулого віку була вже раз до нас з Азії загостилася й тоді в немілосердний спосіб зчвертувала наше населення.

А в Японії появилася якась інша пошесть недуга, не менше смертельна від холери. Покищо лікарям не вдалося знайти її причин, ні її бацилів. Її називали „підпозва смерть“, бо вона тихо підпозує до своїх жертв і косить їх, ще заки вони очутилися, що з ними сталося. Ця пошесть дотепер забрала вже шість тисяч осіб. Вона поширюється далі.

Пошесть недуги це любовниця Марса, божка війни. Там, де появляється Марс, товаришать йому його любки. В часі світової війни появилася була страшна пошесть гриппу, чи еспанки. Вона забрала в Європі чотири рази стільки жертв, ніж ті, що були вбиті на фронті кулями.

ДОБРЕ МАТИ РІДНОГО ОПКУНА.

Цими днями часописи приносили вістку, що Польща і Німеччина хочуть підписати договір, на основі якого обидві сторони зобов'язалися не гнобити свої національні меншини. Бо поляки, розохочені, що за українців ніхто не обстає, почали з таким самим запалом гнобити німців, що знаходилися під польським пануванням. Та німецька влада відповіла тим самим і почала гнобити тих поляків, що знаходилися в границях Німеччини. Польща почала сердитися і стала ще більше давити німців. А німці почали собі сердитися й давили ще більше поляків. Можливо, що та забавка, „хто кого ліпше“, протягася далі, але обидві сторони прийшли до висновку, що ліпше дати з тим спокій. Тепер вони хочуть підписати меншинний договір, на основі якого обидві сторони зобов'язуються не гнобити своїх меншин.

Як це добре мати в поближжї свою державу! Її кому улімнутись і їй кому відплатитися за кривди. Як би то добре було, якби ми так мали свою державу бодай за Збручем. Тоді, якби поляки замкнули нам одну школу, український уряд замкнув би полякам дві. Розв'язалиб поляки

наш спортивний союз, українці над Дніпром зробилиб їм те саме. Хотіли би поляки замкнути нашу молоддь по тюрмах, у Березі Картузькій, українці піднялиб теж десь відповідне місце й отворилиб концентраційний табір. Справді поляки верещали на цілий світ про „зброне гайдамацке“, так як верещить злодій про занепад моралі в суспільності й брак довіри, заставши чийсь комору замкнути, — але остаточно цей крик зробив би стільки, скільки зробив їх крик проти німців.

ПОМЕРЛА СТАРА ГАЗЕТА.

Лондонські, а за ними всі інші світові газети поміщують теплі „посмертні“ згадки на адресу одного з найстарших лондонських часописів, який звався „Ди Морнінг Пост“ і який отсе перестав існувати. Цей часопис прожив 165 літ. Він був крайньо консервативних поглядів. Коли по війні всі народи захопилися духом поступу і консерватизм став чинимся таким, як кінна дорожка в ньюорському Центральному Парку, то ця газета ступнево тратила покупців, а з ними тратила оголошення, аж поки не опинилася на краю руїни. Від кількох десятиків літ, так вона писала в своїй останній редакційній статті, „Морнінг Пост“ веда програвала війну. Редакція знала, що її ідеї, які вона обороняє, є перестаріли. Вона також знала, що колиб хотіла „зрадити“ цю ідею, колиб вона змінила їх на поступовіші, то моглаб урятувати своє існування. Але вона хотіла оставатись вірною тим ідеям до смерті. Вона не хотіла опускати той сотки тисяч своїх передплатників, які трималися її до останку.

Все йде, все минає... Смішно виглядає старомодна однокінка в ньюорському Центральному Парку. Та вեսати в ній не раз можна подібати стареньку, білу мов сніг, пару. Це йдуть тою однокінкою по парку ті, що пригадують собі ті часи, коли п'ятдесят літ тому вони переїздилися для приємності по тім самім парку... цілком подібною однокінкою, але як молоді, закахані, повні життя люди.

„Ди Морнінг Пост“ робила своїм старим вірним читачам ту саму службу. В ній старі читачі могли вичитувати ті суспільні ідеї, які панували п'ятдесят, сто літ тому. При тім вони згадували „старі, добрі часи“, які вже ніколи не вернуться.

ПРИЧИНА ЛИСИНИ.

— Тату, що за причина, що так багато чоловіків мають лисину? Чи це мрже через капелюхи?

— Так, хлопче, через капелюхи... їхніх жінок.

— Танцюрист: Як я танцюю, то я все тоді наче в іншому світі...

— Танцюристка: Та цей світ мусить бути не дуже то далекий, бо ви все наступаєте мені на ноги.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛЯКИ ПРО ПОЛЬЩУ.

До нашої редакції надіслано оригінального листа, висланого до родини в Америці з Яворжна. В тім листі читаємо таке:

„Тут коло нас щораз гірше. Хто вбогий, то його гнуть ще дужче. І діються такі річі, яких ніхто не памятає. Господарі, щоб себе рятувати, взяли до страйку. Через те пришло до сутичок, внаслідок яких було 41 селян убитих і 34 раних“.

Далі описується, як влада не дозволила поставити склепик і стражники побили палками старого селянина і його жінку, що ставили цей склепик, а потім подали їх ще до суду за — напад на урядників. „І таке сталося зо мною, що ще нікому в цілім житті не зробив ніякої кривди“ — пише поляк до своєї рідні в Америці й додає: „Погані річі діються тепер у Польщі“.

КАТЕХИЗМ ЯПОНСЬКОГО ВОЯКА

Кожний японський вояк має в напечнику книжечку вузького формату, на якій окладці червоніє знак сходячого сонця. В книжечці подані основні вказівки для вояка. Це наче його катехизм. Мікадо сам промовляє з карток тієї книжечки до своїх вояків: „Ви мої члени, я ваш голова. Подумайте: обов'язок наче гора тяжить на тому, хто ним обтяжений, а смерть легша від пріяка! Вірність — це додержання даного слова, чесність — це виконання обов'язку до самого кінця! Прикметою вояка є його скромність. Коли не додержуватимете скромності в усюм, збабете, згубитеся в пошуканні вигоди та розкоші живання! Вас опанує захланність і васомлюбність, на вашу загибель. А тоді хоробрість не чесність вас не врятує. Буде запізно. Коли в серці вашім не буде чесності, нічим не будуть ваші добрі слова і ваші вчинки. Колиж серце заховає вільне від фальшу, всього доконає“.

Кожний з тих моральних приказів попертий прикладом. На кінці книжечки сказано: „Прикази ці — це шлях до неба і землі. Пристосуйтеся до них, а Японія переможе!“

Подвійна мірка.

— Пане Яблонський, ми не бачились вже дуже давно!

— Так є, панно Галю! Останній раз на вашому 20-літті уродині.

— Що? То було так недавно?

КОМУНІКАТ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ

(Відчити дел. М. Дудри).

Головна управа Організації Оборони Лемківщини подає до відома загалу, що цими днями наш організатор, відпоручник Т-ва „Просвіта“ у Львові, п. М. Дудра, вибрався в поїздку з відчитами по Америці. Першим його етапом має бути околиця твердого вугля в Пенсильвенії.

Відвідуючи поодинокі громади, п. Дудра буде виголосувати відчити на теми, які спеціально цікавлять лемків, а які повинні у великій мірі спричинитися до освідомлення широкого лемківського загалу в Америці. Темати цими є: „Русь, Україна, Росія“; „Що проповідує комунізм“; „Чому лемкам треба організуватися“ та „Роль Просвіти у відродженні Лемківщини“.

Конкретним завданням поїздки п. Дудри є:

1) Зібрати по можності якнайбільшу суму на Фонд Оборони Лемківщини (\$10,000), призначений на культурно-просвітні цілі найбільш занедбаній до цієї пори вітці українського народу — лемків;

2) Заснувати нові відділи Організації Оборони Лемківщини та скріпити існуючі вже;

3) Поширити українсько-лемківський національний часопис „Лемківський Дзвін“;

4) Поширити між лемківським загалом українсько-лемківську літературу, як „Людство в історії Лемківщини“ й інші видання.

3-го жовтня: Шамфін, Па. (по Службі Божій), Колпмонт, Па. (година 4-та попол.), Маріон Гайтс, Па. (година 7-ма вечором); 8-го жовтня: Сен-стралія, Па. (година 7-ма вечором); 9-го жовтня: Мавнт Кармер, Па. (година 7-ма вечором); 10-го жовтня: Шенандо, Па. (по Службі Божій), Гілбертон, Па. (година 4-та попол.), Маганой Сіті, Па. (година 7-ма вечором); 16-го жовтня: Майнерсвил, Па. (година 7-ма вечором); 17-го жовтня: Сейнт Клер, Па. (парохія о. Гриннака, по Службі Божій), Сейнт Клер, Па. (парохія о. Паздрія, година 4-та попол., Фреквил, Па. (година 7-ма вечором); 23-го жовтня: Мекаду, Па. (година 7-ма вечором); 24-го жовтня: Гейзлетон, Па. (по Службі Божій), Бервік, Па. (година 4-та попол.), Гановер, Па. (година 7-ма вечором); 30-го жовтня: Плимут, Па. (година 7-ма вечором); 31-го жовтня: Едвардсвил, Па. (по Службі Божій), Скрентон, Па. (година 4-та попол.), Оліфант, Па. (година 7-ма вечором).

У вільних днях, поза відчитами, п. Дудра відбудуватиме організаційні збори з громадянами та відділами О. О. Л. Головна управа О. О. Л. прохає на цьому місці всі відділи О. О. Л., Шан. Громадян, як також Впр. Отців у вищевказаних громадах, щоб були ласкаві причинитись до морального та матеріального успіху відчитів, зокрема, щоб пішли ввічливо назустріч усім еwentуальним потребам нашого організатора.

За головну управу Організації Оборони Лемківщини: Василь Левчик, голова; Андрій Смит, секретар.

ЧИ ВИ ЧИТАЛИ

НАПЕРЕДОДНІ ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ В ДВОХ ТОМАХ

Написав Остап П. Білозерський. ЦІНА \$1.00. в Книгарні „Свободи“ 81-83 Grand Street, або P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

РОЗБИЙМО ЗЛОЧИННІ ГОЛОСАМИ! — ВИКИНЬМО ГЕНГСТЕРІВ З НЬО ЙОРКУ! РЕЕСТРУЙТЕСЯ, ЩОБИ МОГТИ ВІДДАТИ ГОЛОСИ НА ТОМАСА Е. ДЮІ

Зареєструйтеся цього тижня, щоб ви могли голосувати на ТОМАСА Е. ДЮІ (Thomas E. Dewey)

кандидата на Окружного Прокуратора („Дистрикт Аторієс“). Щоб розбити генгстерів у місті Нью Йорку, щоб улягати робітникам, бізнесменів і громадян від кайданів рекетства, ви мусите голосувати на ТОМАСА Е. ДЮІ.

ЯК НЕ ЗАРЕЕСТРУЄТЕСЯ, НЕ ЗМОЖЕТЕ ГОЛОСУВАТИ.

Реєстраційні бюлєти будуть відчинені у вашій ділянці від 4-го ДО 9-го ЖОВТНЯ, ВІД ПОНЕДІЛКА ДО ПЯТНИЦІ, ВІД 5-тої год. зполудня до 10:30 вечором, у СУБОТУ — від години 7-мої рано до 10:30 вечором.

ТОМАС Е. ДЮІ є кандидатом Республіканської Партії, Прогресивної Партії, Американської Партії Праці й Міської Злученої („Фьюжен“) Партії. — Кожний, що є горожаном Злучених Держав, живе у стейті Нью Йорк один рік і мешкає в повіті 4 місяці, має право голосувати.

ПРИНЕСІТЬ ДО РЕЕСТРАЦІЇ СВОЇ ДРУГІ ГОРОЖАНСЬКІ ПАПЕРИ

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БАЛТІМОР, МД.

Наша участь у святі конституції.

Наша громада гарно віддала пошану американській конституції, завдяки якій і ми, українці, можемо в Америці дорожити своїм українським іменем і жити українськими ідеалами. Наші танцюристи з української церкви і Народного Дому виступили разом під проводом Михайла Корчинського. Американці широко виступили українську групу, яка виступила в українських народних строях, з прапорами і великим написом „Юкраїненс“. На самім переді йшли малі діти під проводом маленької Анни Ракочий. У поході, що відбувся 17. вересня, було понад 8,000 людей. Виступали різні чужі національності, як поляки, москалі, німці, чехи й інші, але без національних прапорів. Українці виступили з прапором. На передодні походу місцева газета, „Ди Балтїмор Ньюс-Пост“, вислала свого фотографа, щоб зняв знимку з української молоді, що готується виступити в поході. Знимку знято й поміщено в згаданій газеті.

ПАЛМЕРТОН, ПА.

Українці горою на святі міста.

Місто Палмертон святкувало від 19-го до 25-го вересня 25-ліття свого існування як місто. До участі в святі запрошено різні національності, між ними й українців. У Палмертоні

є заступлені три наші допомогів організації: У. Н. Союз, У. Р. Союз і Провидіння. Разом з ними злучилися: парохія, молодечі клуби і громадянський клуб. І всі виступили на святі міста разом як одна родина. І запросили до помічі громади Алентавн та Нортгемптон з їхніми диригентами: п. Градковським і п. Зазворським. Виступали ми 24. вересня, а з нами й інші народності, як маляри, словаки і т. д. Як тільки появилася українська група, її повитала публіка, гучними оплесками. Багато людей приступали до українських співаків і оглядали українські строї. Хор співав під проводом місцевого диригента п. М. Процака. Був теж виступ і з українськими народніми танцями. В тім дні не давали ніяких нагород. На другий день був похід, до якого приєдналося понад 10,000 людей, згідно з тим, що подав „Allentown Morning Call“. Українці виступили з великим, гарно прибраним возом, з якого повівали українські й американські прапори. По середині виднів Тризуб. Була і „Мис Українка“, а біля неї малі дівчата. По боках їхали козаки на конях. На переді несеся таблицю з написом „Юкраїнієн Дівіжен“, а за нею йшла банда з Централії, під диригентурою п. Грабаровича, яка грала такі пісні: Гей, там на горі Січ іде; Гей, там на горі, там жєнці жнуть; Ми гайдамаки; Не пора і Ше не вмерла-Україна.

Ціла наша група представляла величавий образ, від якого годі було очі відірвати. Коли група з'явилася перед комі-

сією, яка назначувала нагороду, банда заграла „Чумака“, а молодий брат п. Грабаровича відтанцював цей танець, оточений козаками на конях. Всі в поході були в українських строях. І священик о. Скородинський був убраний по українськи. По відбутті походу комісія признала українцям першу нагороду за те, що виступили великою групою, а далі признало ще й другу нагороду за гарні костюми.

А тепер кілька завваг. Нас, українців, є в Палмертоні 120 родин. Словаків є тут яких 6,000 родин. Є тут поляки, маляри, москалі, а також „угорусини“ й інші національності. А виявилось, що ми себе показали найкраще з усіх тих національностей. Чому? Бо виступили згідно, об'єднано, дисципліновано. Хай жеж так буде і з нашими національними святами і з усією народньою роботою в громаді. А при кінці треба щиро подякувати нашим сусідам з Алентавну і Нортгемптону, п. Градковському і п. Зазворському та п. Піпюхові, що прийшли нам з поміччю.

Гнат Климишин.

УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ

— написав — Іван Бугера 66 сторін. Ціна 30 центів. Замовляйте в книгарні „СВОБОДИ“, 81-83 GRAND ST. (BOX 346) JERSEY CITY, N. J.

БАЛТІМОР, МД.: ГОТУЮТЬСЯ ДО УЧАСТІ В СВАТІ КОНСТИТУЦІЇ. Сидить: Михайло Корчинський. Стоять (зліва на право): Анна Ракочий, Степан Шпатура, Геневефа Примак, Марія Ракочий, Константина Примак. (Відбито за дозволом „The Baltimore News - Post“).

ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ЗАГАЛУ ЩО: ДРУГИЙ ЗІЗД ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ, ЗАХ. УКРАЇНИ

В ДНЯХ 13-ГО Й 14-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1937 РОКУ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

Докладна програма буде подана пізніше. Покищо повідомляємо тільки, що з нагоди Зізду відбудуться підприємства:

1) В СУБОТУ, 13-го ЛИСТОПАДА о. р. вечором, відбудеться вистава „ЛЕМКІВ-СЬКЕ ВЕСІЛЛЯ“, яку відіграють аматори 2-го Відділу О.О.Л., з Елизабет, Н. Дж.

2) В НЕДІЛЮ, 14-го ЛИСТОПАДА о. р. вечором відбудеться БЕНКЕТ І БАЛЬ

Прохаємо дуже, щоб українські Товариства та Організації в Нью Йорку здержалися на цей день зі своїми імпрезами.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ О.О.Л.:

Василь Левчик, голова;

Андрій Смит, секретар.

Король Фридрих Вільгельм I. мав що пристрась, що добирав у війську якнайвищих воєнків. Казав ловити не лише найвищих чоловіків, а вишукував теж високих ростом жінок, бо вірив, що з таких подруж мусять приходити на світ великі діти.

Раз, як виїхав коном на прогулю, побачив перед почдамською брамою сільську дівчину.

— То буде жінка для мого ірландця гренадієра Мек Дола — подумав урадування та поставив свою думку негайно здійснити.

Написав кілька слів на клаптику паперу до бурмістра Почдаму, дав дівчині гульден та сказав їй цю картку зараз віднести до адресата.

Дівчина взяла гульден і записку, однак вона чула так багато про скупарство короля, тому підозрівала щось, що він тепер дав їй аж гульден. Не роздумувала багато, а дала гульден і картку старій жебручій бабі, яку добре знала та сказала їй віднести листа.

Врадувана гульденом жебручка пішла скоро до бурмістра. Цей із здивуванням прочитав такі слова: „Доручницю цього листа — негайно звінати з гренадієром Мек Долом“.

Відомо, що з волею короля не було жартів, тому бурмістр справдив пастора і гренадієра. Гренадієр, шоправда, протестував рішуче, та це йому нічого не помогло. Прощачка на свою велику радість за пів години стала гренадієровою жінкою.

На другий день, після дефіляди, приказав король Мек Долеві вийти з ряду і спитався його:

— Шож там? Чи ти вдоволений з вибору, який я зробив за тебе?

Гренадієр не скривав, що він дуже невдоволений. Колиж король довідався, що сталося, постарався, щоб подружжя уневажнили.

Влучне питання.

Мамо, — питається малий Петрусь. — Чи може стати поліційним псом такий пес, що колись украв ковбасу?

— Мій чоловік уже мене не любить.

— З чого це здогадуєшся?

— Давніше, як ми були заручені, просив навколільках, щоб я дала йому бодай один кучер волосся, а нині зчиняє страшенну авантюру, як знайде один волосок у зупі!

ВЕЛИКУ ПОМІЧ ЖІНКАМ

В ДОМАШНІМ ГОСПОДАРСТВІ ДАЄ НАЙНОВІШИЙ ПОРОШОК

TARSON

бо щадить жінкам більше як половину праці і часу при всякому пранню білля й чищення.

Порошок TARSON не є милом, однак розпускає всякий товщ і усуває найбільше упертий бруд — багато разів скоріш від мила, а крім цього рішучо нешкідливий ні на руки ні білля.

Велика поміч лежить в цім, що порошок TARSON ужитий згідно з поученням уміщеним на кожній пачці, в 20 мінутах розпустить всякий товщ, котрий як відомо держить бруд, а тим самим усуне бруд без тертя й шуровання білля.

Тисячі жінок, котрі пробували порошок TARSON, заявляють, що TARSON справді мов чародій усуває бруд, і що вони не можуть остати більш без порошку TARSON.

Сьогодні порошок TARSON являється konieczністю в домі кожної доброї господині, бо „TARSON TO ПОЛОВИНА ПРАЦІ І ЧАСУ“.

Не менш є пожаданий TARSON для фермерів, особливо в молочарні.

Порошок TARSON дає велику ощадність не тільки в праці і часі, але також у видатку, бо одна пачка зробить роботу чотирьох пачок мила тої ваги (вистарчить одна столова ложка до гальона води).

Пощо мучити себе лінивим милом, коли TARSON випере і вичистить скорше — краще і легше.

ЗОВСІМ ДАРОМ кожна жінка дістане за купони з пачок порошку TARSON, дуже гарні і ужиточні річі як: фартушки, ручники, накриття на стіл, і багато інших річей. (Спис дарунків висилаємо на бажання).

В слідуєчих місцевостях дістанете цей особливий порошок TARSON: в гросернях НЮ ЙОРКУ і околиці, в цілім стейті НЮ ДЖЕРЗІ, в цілім ПЕНСИЛВЕНІ, в стейтах ОГАЙО, ВЕСТ ВІДЖІНІЯ, НЮ ГАМШИР, МАСАЧУСЕТС, РОВД АЙЛЕНД, КОНЕКТИКОТ.

ЦІНА ЗА ПАЧКУ ТІЛЬКИ 10 ЦЕНТІВ, і є до набуття в кожній добрій гросерні.

УВАГА: — В Дітроїті, Бофало, Ютіка, Бостоні і Шенандоа, цей самий порошок продають під назвою TARSON. Як ваш гросерник ще не має порошку TARSON, то жадайте щоби негайно замовив, а ми є певні, що коли він цинить вас як покупця — то постарався о TARSON для вашої вигоди.

МЕНШ 12 ПАЧОК ПОЧТОЮ НЕ ВИСИЛАЄМО.
GRAMERCY CHEMICAL CO., Inc.,
201 East 16th Street, New York, N. Y.

Ф. АРТУХ ДАРОМ за купони з порошку TARSON

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШЬТЕ ПО НАЙНОВІШИЙ ШННИК КНИЖОК ДО: „SVOBODA“ 81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН І БОГІНЯ МАІВ.

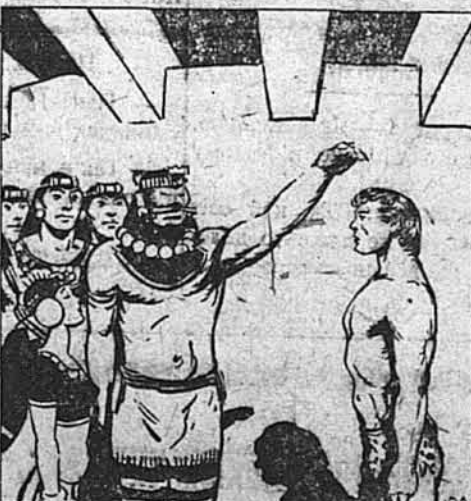
Неначе тигриця кинулася Залія до Юлі, підозріваючи її, що вона є любовою Тарзана. І гострий штилет був би в одній секунді прошив серце безборонної Юлі, якби Тарзан був учас не перешкодив. Він кинувся до Залії і схопив її за руку. В поспіху він забув, що має до діла з жінкою і так її стиснув за руку, що Залія з болю аж запищала.

Далі вона почала кидатися на всі боки й старалася вирватися йому з рук. Але Тарзанові сталеві м'язи обвивали її мов вуж-давун. „Пусті мене!“ — верещала вона по маянськи. А далі, побачивши, що він не думає її випустити, вона зробила те, що в подібних обставинах зробила би майже кожна жінка, а саме, зубами впилася в його руку.

З руки пустилася кров, але Тарзан не випускав її, а ще більше притискав до себе. По хвилі такого шамотання Залія ослабла і випустила з рук штилет. Коли Тарзан побачив, що вона успокоїлася, він легко засміявся і випустив її зо своїх обіймів. Залія станула перед ним і сама не знала, що робити. З одного боку її огортала лютя, а з другого... вона сама не знала, що.

Жрець Тогапаль придивлявся того і порішив, що треба чимсь скорше щось з Тарзаном зробити. Звертаючись до Залії, він промовив: „Поспішаймо, ваша високосте! З ним треба без проволочки щось зробити; ми підемо тепер до святині зеленої богині, і там, відповідно до старинних звичаїв, ви спустите з нього кров у жертву нашої богині“.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НА УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.

На весіллі у громадян Дмитрія і Софії Владики з Ньюарку. Н. Дж., староста Микола Мотульський зібрав \$2 на українських інвалідів.

У громадян Михайла й Антонини Горбачо з Брукліна, Н. Й., на весіллі їх доньки Катрусі староста Михайло Левицький зібрав серед гостей \$7 з призначенням на інвалідів.

Обидві жертви вислали через Об'єднання.

ГАРТФОРД, КОНН.

На Рідну Школу.

Дня 18. вересня наша громада взяла участь у святкуванні 10-літньої річниці подружжя дяковчителі Михайла Похмурського і його дружини Анни. Громада горда з того, що має тепер доброго диригента й доброго організатора молоді. Попередньо положення було безнадійне. Занепадала школа, занепадала церковний хор. Молодь мало цікавилася українською пісню і мовою. А тепер маємо зразкову школу. І для дорослої молоді маємо школу, якої ще в нас не було. Хор, що є з самої молоді, гарно співає. Американці хвалять його, слухаючи його через радіо. Ось за ту працю наша громада нагородила п. Похмурського тим, що влаштувала йому згаданий ювілей, запрошуючи на зававу місцевих і позамісцевих гостей. Місцевий парох о. Баландук виголосив при тій нагоді гарну промову, побажав ювілянтам усього добра, а потім згадав за Рідний Край і його потреби. Зложено на Рідну Школу \$36.

Пилип Косар.

Радіоаматор: — Хочу купити радіоапарат. Купець: — На короткі чи на довгі хвилі?

Радіоаматор: — Хіба на короткі, бо моя кімнатка дуже маленька.

— Коли бачу вашу жінку, що так пильно вештається по хаті, здається мені, що мусіла бути передтим тапрайтеркою.

— Правду кажете, ще нині говорять яких триста слів на мінуту!

Вязничий сторож: — Чому вас ніхто зо знайомих не відвідує?

Вязень: — Як можуть відвідувати, коли вони також сидять!

НЕ ГЛУПИЙ ЗАКОН.

Кажний признає, що деякі приписи та закони, які вважаємо вже дуже перестарілими, так зовсім не були безосновні, як воно здавалось би на перший погляд. Нпр. таке:

В 1770 році видав англійський парламент закон про охорону чоловіків. „Всі жінки — без огляду на їх становище чи звання, чи вони дівчата, чи вдови, колиб обманували когонебудь із чоловіків, підданих Іх Королівській Величності, та намагалися би заманити до подружжя вживанням перфум, шмівки, косметичної води, фальшивим волоссям, зубами, еспанською вовною, залізними нагрудниками, випиханням клубів і високими обцасами, треба трактувати як чарівниці і таксамо карати. Іх подружжя треба признати неважними“.

Ще в 1882 році один німецький часопис назвав цей закон дуже доцільним і зазначив, що треба би його ввести наново.

ВЗОРИ

жінки, шити до вишивання Д. М. С. і стемповані річі. Пишть по каталозу до:

UKRAINIAN BAZAAR, 97 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

ПІДПРИЄМСТВО „СУРМА“ в новій люкції дає ЗНИЖЕНІ ЦІНИ на новий товар. Електричні печі до гривання кімнати по \$5.95. Машини до прання (лише на А.С. електрику) \$24.95. Машини до писання від \$15.00. — Зайдіть до СУРМИ — адістанете стійкий календар на рік 1938 даром. — (нова адреса):

SURMA MUSIC CO., 317 EAST 14th STREET, NEW YORK. (Bet. 1st & 2nd Ave.) Tel.: GRamercy 7-0729

(Слухайте програми „СУРМИ“ на Радіо кожної суботи в години 4-тиї пополуночі WBNX 1350 Кс.).

Д-р С. ЧЕРНОВ (Європейський спеціаліст) Гострі й хронічні недуги чоловіків жінко. — Шкіра й кров. 223 Second Ave., cor. 14 St., N. Y. C. Room 14.

Офісові години 10—8; неділя 11—12. Жінка-доктор до обслуговування. Проміні X & флюороскоп \$2.00.

Пилип Косар.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жили, болічі ноги, флебіт (запалення жил), напухлі або болічі коліна чи істочки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 вечір, в понеділки і четверги від 1 до 8:30 вечір. Немає урядових годин у неділі.

Говоримо українською мовою.

Dr. L. A. BENLA 320 W. 86 St., New York City Близько Бродвею. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

— Чому ти такий сумний? — Наречена вмерла мене.

— О, то велика втрата!

— Шонайменше яких десять тисяч доларів!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ жінки, або дівчини, з віку від 25 до 35 літ, до заряду дому. Родина складається з чоловіка і двоє дорослих дітей. Голоситься листово, або особисто до: **ІЛІЯ КАЛЄКА**, 371 EAST, (Apt. 3.) 8th STREET, 28-30, NEW YORK CITY.

ПОТРЕБНО дівчини до домашньої праці, гарно поведучася, легке серце, двоє дітей. Можна платити \$35.00 місячно і харч. Лоскється до: **DRUG STORE**, 110 E. 41st ST., NEW YORK CITY.

НА ПРОДАЖ 21 ЛІПОВА ФАРМА, кукурудза, 2 курники. Ціна \$2,000. Власниця: продає цю фарму, бо щещого тому, бо вертає до єврейської лоскється до: **EMILY PELENSKY**, BOX 81, MALAGA, N. J.

На всіх імпрезах і весіллях „Радіова Орхестра“ **М. А. СЕРБІНСЬКОГО** Обслуговує і найвигадливіше. 169 AVE. A, NEW YORK CITY. Телефон: ALgonquin 4-4952

ДО ВИНАЙМАННЯ 5 кімнат і кухню на ч. 185 Montgomery St., Jersey City, N. J. Ці кімнати помалянові, ванною до бажання, реїтиніна, підіогрбовою, вміркований рент, ванна, титилься оглянути. Голоситься: **L. A. GERACHTY**, 361 Montgomery St., Phone: Del.: 3-6099.

Д-Р Е. Я. МИХАЛЕНКО ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 1605 W. CHICAGO AVENUE (cor Chicago and Ashland) CHICAGO, ILL.

Урядові години: 1—4; 7—9 P.M. Office phone: Seeley 5004 Res. phone: Van Buren 1126

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕНКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenue, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Без ріжниць, як далеко позі Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуговує широкі чечна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577.

ІВАН БУНЬКО Новий Український Удербейкер заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуговує найкраще.

JOHN BUNCO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified Funerals at low as \$150. Telephone: Orchard 4-8085